

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 „ — „
četrt : 6 „ 50 „
mesec : 2 „ 20 „

V upravništvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 „ — „
četrt : 6 „ — „
mesec : 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 9.

V Ljubljani, v petek 11. januarja 1901.

Letnik XXIX.

„Pranger“.

Tam, kjer polit. boj postane osebni boj, tam je polit. značajnost propadla. Oni stan, kateri pred svetom v stanovskem glasilu trga stanovske tovariše, ker so — poštenjejši od drugih, ujeda se sam tako, da nima več pravice do javnega spoštovanja.

Časnikarsko tolovajstvo prve vrste, nekaj takega, kar se ne zgodi nikjer drugje, kakor med najpropalejšo poulično sodrgo, je začel zdaj uganjati »Učiteljski Tovariš«. Začel je delovati njegov — »pranger«. Vsak učitelj, ki ni liberalec, pride z debelo tiskanim imenom v »Učiteljskega Tovariša« pod zaglavjem: »Naša črna knjiga«. Tu se mu ostudno trga čast, naštevajo vse pregrehe, kar jih je kdaj storil in kar jih ni storil, in se javno proglasa za sovražnika učiteljskega stanu, kot izdajalec in neznačajnež.

Ali je to mogoče kje drugje, kakor med učitelji? Ali je sploh kje kak izobražen človek, kak ud kateregakoli količkaj časti vrednega stanu zmožen kaj tako podlo nesramnega početi, kakor ti učitelji, katerim so dolžni naši stariši, pošiljati svoje otročiče v šolo? Ali se dobi še kje v kulturni državi taka cinična frivolnost, kakor tiči v tem početju mož, kateri so od države postavljeni, da širijo — omiko? Ali dobite kje kak stan, kateri bi v svoji sredi trpel take voditelje, ne da bi jih s studom ven vrgel? In učiteljski stan, kateremu moramo pošiljati otroke v vzgojo, je padel na tako stališče, na katerem se v bratski slogi lahko pozdravlja s pouličnimi barabami, kateri svoje sobarabe ravno tako obdelujejo, kakor liberalni učitelji svoje součitelje.

Ali se more imenovati ona država še kulturna država, katera trpi tako tolovajstvo v stanu, ki naj vzgaja mladino? Ali vlada ne čuti, da mora ljudstvo začeti glasno klicati na pomoč zoper tako frivolnost v stanu, kateremu je prisiljeno

izročati svoje otroke? Če država kaznuje onega očeta, ki ne pošlje otroka v šolo, je dolžna, da tak škandal iz tega stanu odpravi.

Mi bomo skrbeli, da vseljudstvo do zadnje koče zve, kako delajo liberalni učitelji s krščanskimi tovariši, kako pišejo oni, katerim so stariši prisiljeni izročati svoje otroke.

Državno pravdnštvo bi moralo v tem slučaju nastopiti kot tožitelj. Tu se gre za izsiljevanje, za javno častikrajo, za očitno izpodkopavanje učiteljskega in državnega ugleda. No, če državno pravdnštvo ne poseže vmes, bomo pa po naših poslancih poskrbeli, da se neki citati iz »Naroda« in »Učit. Tovariša«, ki so izšli v Ljubljani, in neke sodne stvari zvedo na merodajnem mestu. Mi primerjamo postopanje oblasti proti ostudni liberalni gonji drugod in pri nas in upamo, da bo dobro, če se ta primera enkrat obesi na veliki zvon. Capito?

Za zdaj pa smo navezani na svojo lastno moč. Somišljenike prosimo, naj povsod na shodih gonjo liberalnih učiteljev proti stanovskim tovarišem pojasnujejo, da bo ljudstvo vedelo soditi ravnanje učiteljev. Hkrati pa naj tam, kjer je učitelj »Narodovec«, skrbno zaznamujejo njegovo ravnanje ter tudi priče nabirajo za slučaj potrebe. V časopise ni treba tega devati. Dobili smo poročilo zadnji čas o raznih grodobijah učiteljskih, a jih nismo priobčili. Lahko bi pisali o učitelju, ki je z nožem napadel cerkvenika, o zapeljivcu deklet itd. a bodi! Take reči se naj porabijo tam, kjer kaj izdado. Ljudstvo pa zvej za preganjanje krščanskih učiteljev do zadnje koče!

Liberalizem s posebnim oziranjem na naše razmere.

Naši nasprotniki imajo za svoje ljudi neko strašilo, katero spuste vselej tedaj, kadar so v nevarnosti, da se jim razkrope njihove vojske. Večkrat se je že zgodilo, da

so se naši meščani, ki imajo vsaj še nekaj svojih misli, začeli z gnjusom obračati proč od liberalne stranke. Kar se je v Ljubljani vrgla med ljudi beseda »klerikalizem«, in po celi Sloveniji se je hitro razneslo to strašilo.

»Klerikalizem, klerikalizem, bežite, bežite!« Kakor koklja tedaj, ko zagleda kragulja v višavi, zažene svarilen klic, in vsa piščeta hite pod njene peruti, tako tudi naši liberalci in na pol liberalci na klic »klerikalizem« hite pod krilo poljanskega Ivana, da bi jih ta strašni nestvor ne pograbil s svojimi kremplji. Otroci. Če jih vprašate, kaj je klerikalizem, ti skoro nihče ne ve odgovora; tisti pa, ki ga vedo, ga skrbno skrivajo, ker za jasen odgovor na to vprašanje še ni prišel ugoden čas.

Mi pa ne maramo voditi za nos slovenskega naroda. Mi ničesar ne zakrivamo, ampak na vsako vprašanje brez zavijanja jasno odgovarjamo. Liberalci nam nečejo povedati, kaj je klerikalizem, mi pa hočemo njim in vsemu narodu jasno povedati, kaj je liberalizem.

Liberalizem je kameleon, ki vedno spreminja svoje barve. Liberalizem se je začel koj v začetku sveta, tedaj ko je satan odpovedal Bogu pokorščino, končal se pa nikdar ne bo, ampak bo tudi po vseh tisočletjih dnevu ostal večno — v peklju. Ker je kameleonse narave, se prikazuje sedaj v tej, sedaj zopet v drugačni barvi in obliki. Bistvo liberalizma pa je upor zoper red, katerega je Bog v naravi ustanovil. Zato je liberalizem vedno destruktiven, povsodi, kjer se pokaže, podira. On je kriv vsega nereda, vseh zmešnjav v človeški družbi, kriv vse nesreče na zemlji. Zato je liberalizem v svojem bistvu greh, ki obsega oziroma ima v svojem spremstvu vse druge grehe.

Podlago za liberalizem nosi v sebi vsak človek. Liberalizem izvira iz napuha, in napuh je žalostna dedščina naših prvih starišev, napuh duha in napuh mesa. Zato ni nikogar, niti posameznika niti naroda, ki bi ne mogel biti liberalen. Kaka zmota je torej

bila, ko je trdil ta in oni, da slovenski narod ne more biti liberalen, zato ker je slovenski narod, kakor bi ne bili vsi ljudje otroci enega očeta in ene matere. In med tem ko smo se prepirali, je li že liberalizem na Slovenskem ali ni, je li »vera v nevarnosti« ali ni, se je liberalizem mirno zajedal v slovenski narod, kakor rak v človeško telo. Bili so možje, ki so še o pravem času hoteli izrezati tega raka iz telesa narodovega, pa so se jim nasproti postavili drugi, žal da tudi možje v črni suknji, in so jim s silo izvili zdravilni nož iz njihovih rok. In sedaj bo težava, rano ozdraviti.

Liberalizem se kaže sedaj povsodi po Slovenskem, kaže se na vseh poljih.

Kaže se v boju zoper katoliško cerkev. Od Boga postavljeni red je ta, da se le po katoliški cerkvi more človek zveličati. Liberalizem je upor zoper red. Zato kliče: Proč s katoliško cerkvijo! Če na mesto »katoliška cerkev« sedaj pravijo še »klerikalizem«, že vedo, zakaj tako delajo. Toda ni več daleč čas, ko se bo tudi pri nas zagnal klic: »Proč od Rima!« In kam? »V pravoslavje«, recte »v brezverstvo«. Skrbimo, da nas ta klic najde pripravljene. Pravoslavje bo ravno tako samo pretveza našim liberalcem, kakor je tudi nemškimi radikalcem vse eno, ali odpravijo »starokatoličanstvo« ali »starokatoličanstvo« — da le odpadejo!

Od Boga postavljeni red je ta, da je vzgoja mladine pravica in dolžnost katoliške cerkve. Ta red se mora podreti. Zato proč s cerkvijo, brezverska šola! Če govorimo o brezverski šoli, so naši liberalni učitelji kar vsi po koncu, čutijo se razžaljene. Kako so čudni!

Njihovo glasilno zahteva odločno, naj se celo verouk izloči iz vrste šolskih predmetov, če jim pa vržeš v obraz brezversko šolo, so razžaljeni. To je vendar sramotno: sami ne vedo, kaj hočejo. Vojsko hočejo imeti, pa ne vedo, zakaj se gre. Povej jim vendar ti, »Učiteljski Tovariš«, da v liberalni program spada šola brez vere, da bodo tvoji ljudje, ki so vsi ponižni služabniki liberalne misli, enkrat na jasnem. — Poslušal sem

LISTEK.

Med Slovenci ob Renu.

(Piše Luka Arh.)

Marxloh.

Po münsterskem šematizmu je imela župnija Hamborn leta 1898 katoličanov blizu 18 tisoč (17.979), protestantov 15.458 in 19 Abrahamovih potomcev. Zato ni čudno, da je bilo župniku v pomoč osem (sedaj devet) kaplanov. Slovenskih delavcev je v župniji nad 1000.

Marxloh je podružnica homberske župnije. Precej velika podružnica! Šteje namreč do 7000 katoličanov in 4—5000 protestantov. Dva kaplana opravljata dušno pastirstvo.

Pred dobrimi 30 leti ni bilo na kraju, kjer stoji sedaj Marxloh, nič drugega nego par kmečkih hiš. Ko so pa naredili premo-gokop, začele so hiše kar iz tal rasti. Delavci so prihajali iz vseh krajev, ki so morali imeti kaj stanovanja. Hiše so zidane zelo neredno; tu ti stoji kolonija (naselbina) — kakih deset hiš —, potem je pa kak travnik, in na drugi strani travnika zopet nekaj rudečih delavskih stanovanj. Ker ni tamenja, zidajo vse z opeko.

Marxloh nima še svoje zidane cerkve. Nabirajo pa že par let zanjo. Za prvo silo so najeli od nekega gostilničarja veliko dvorano (dolga je 36 in široka 16 m), in jo spremenili v hram božji. Tam, kjer je oltar, je bil preje gledališni oder. Spovednica, kjer sem spovedoval, stoji na mestu prejšnjega keglijšča. V malem zvoniku je samo en zvonček. Letne najemnine plačuje cerkev tisoč mark (600 gld.); za kar pa imata tudi oba kaplana prosto stanovanje. Ko bo sezidana nova cerkev, postane Marxloh samostojna župnija.

Tu je bil torej moj prvi delokrog. Po načrtu župnika (pastorja) Laakmanna sem imel ostati do 27. dec. v Marxlohu.

Prijazna gg. kaplana sta skrbela že pred mojim prihodom, da so zvedeli Slovenci, da pride o praznikih slovenski duhovnik, pri katerem lahko opravijo verske dolžnosti.

Ko sem prišel, sem napisal hitro več vabil, katere je razdelil kaplan Janez Ev. Ostrop slovenskim otrokom v šoli z naročilom, da naj jih razdele po hišah, kjer bivajo Slovenci. Tudi sam sem hodil po hišah in vabil rojake, da naj se pridno udeležujejo slovenskih pridig in litanij. Za obveščanje je bilo torej dobro preskrbljeno.

V nedeljo, 23. dec. smo imeli popoldne ob 4. uri pridigo in pete litanije. Pred nami

so imeli Nemci svojo popoldansko božjo službo. Zanimala me je posebno kateheza. Kaplan Panhoff je razlagal otrokom (odraščenihi ni bilo ravno preveč) apostolsko vero, in sicer o predpeklju. Vmes je pa vpraševal otroke, ki so dokaj dobro odgovarjali. Zdi se mi, da je ta način krščanskega nauka mnogo bolji nego oni, ki je pri nas v navedi. Če že družega vspeha ni, imajo vsaj otroci nekaj od tega, ker se navadijo hoditi tudi popoldne ob nedeljah v cerkev. In marsikateri oče ali mati pride v cerkev poslušat, kako se bo odrezal njih Janezek. Pri tem pa, ko posluša, kako odgovarja »naš«, ne hote sam ponavlja katekizem. Dvojno korist ima torej ta način krščanskega nauka, med tem ko pri našem maloštevilni odrasli navadno dremljejo, otroci pa šepetajo.

Slovencev je zelo mnogo prišlo k pridigi in litanijam. Kako milo se je čul odgovor:

„Zapojmo na glas
Mariji na čast! ...
Marija Devica
Nebeška kraljica
Oj prosí za nas!“

Popolnoma sem pozabil, da sem ob Renu, nemškem Renu. Menil sem ob zvokih domače ljudske pesmi, da sem doma na Kranjskem. To se je poznalo tudi na odpevanju. V začetku so pele večinoma le

ženske, tu in tam je pač malo boječe poskušal »pritisniti« kak možak. A zbor je pri vsaki kritici naraščal. Navdušenje se nas je vseh prijel, tako da ga ob koncu menda ni bilo, ki bi ne bil pel.

Kaplana sta petje zelo pohvalila. Tudi več drugih Nemcev je prišlo poslušat slovenske litanije.

Slovenska pridiga in litanije na Pruskem, v obljubljeni deželi naših Tevtonov in Germanov! In vendar se stoji Prusija, ni se porušila in razpadla. Duhovniki in ljudstvo nemško je res katoliško. Pozna se, da so se učili v katekizmu tudi poglavja o krščanski pravičnosti, ki da vsakemu, kar mu gre. Slovencem dati priliko, opraviti verske dolžnosti v maternem jeziku in prepustiti jim cerkev za slovensko popoldansko službo božjo, to se jim zdi čisto naravno.

In pri nas v Avstriji? Koliko tisoč Čehov in Slovencev v Gradcu in na Dunaju nima prilike slišati pridige v maternem jeziku! Rad bi marsikdo šel k spovedi, a nima prilike.

Nemškega ne zna mnogo, da bi se pa duhovni pobrigali kaj za nje, o tem ni govora. O tem bi marsikaj vedel povedati z Dunaja. Zdi se, kakor da bi bili naši Nemci prepričani, da nihče ne more na Dunaju ali v Gradcu priti v nebesa, kdor ne zna nem-

»klerikalca«, ki je pri neki slavnosti hvalil navzoče liberalne učitelje, da so pijonirji omike na Slovenskem. Hotel jim je menda le reči, da bi morali biti. Kdor liberalizem razširja, je pijonir podivjanosti.

Najplemenitejša vseh rastlin je vinska trta. Ta rastlina pa prinaša svoj žlahten sad le tedaj, če je privezana na trden kol ali sploh na trdno oporo. Drugače se niti od tal vzdigniti ne more. Najplemenitejše bitje na zemlji je človek. Tudi zanj morajo biti trdni kolji, drugače se bo, trti podoben, valjal po blatu. Taki kolji so božje in cerkvene zapovedi. Te zapovedi vzdržujejo od Boga postavljeni red. Liberalizem pa ga podira in kliče: »Človek je prost, zanj ni zapovedi.« Naša liberalna literatura se je popolnoma odtrgala od svoje opore, ki so božje in cerkvene zapovedi, in se sedaj — valja po blatu. In življenje narodov brez zapovedi? Malo podoba tega življenja ti daje pogled v rojstne knjige. Kmalu pa tudi te knjige ne bodo več nič spričale, zakaj ideal naših liberalcev je — Francoska. S tem je povedano vse.

Tako liberalizem povsodi podira od Boga postavljeni moralni red, povsodi, tudi na gospodarskem polju.

Liberalizem je med nas zanesel kapitalizem. Da kapitalizem kratko označimo, recimo: Kapitalizem je kopičenje bogastva v rokah nekaterikov. Da je premoženje na svetu tako neenako razdeljeno, kriv je liberalizem s svojim sinčkom kapitalizmom. Nauk o prosti konkurenci, kdo drugi ga je iznašel, kdo mu je dal življenje, če ne liberalizem? Če je dr. Tavčar v tistem govoru, v katerem se je priporočal za poslanca, rekel, da je njegova stranka proti prosti konkurenci, se mi zdi ravno tako, kakor če nezakonski oče taji svojega otroka, ali kakor otroci, če so materi skledo ubili, vsak trdi, da je ni on. Prosta konkurenca je sad liberalizma, in tudi naši liberalci so za njo. Proti njej so le tedaj, če spada podjetnik ali obrtnik v katoliško stranko.

Da nas morda kdo zavrne z ugovorom: »Kako je mogoče na Slovenskem govoriti o kapitalizmu, ko vendar Slovenci nimamo kapitalistov.« Res nimamo Slovenci nobenega Rothschilda, kapitalizem pa vendar imamo. Pred vsem povdarjamo to, da so naši liberalci vedni podporniki in zagovorniki nemškega kapitala na Slovenskem. Dobro se še spominjamo, kako je »Slov. Narod« vabil tuje kapitaliste v deželo, in se ni nič zmenil za očitje »Slovenca«, da s tem izdaje svoj narod. Sicer pa hočemo tudi brez ozira na to dejstvo dokazati, da imamo v deželi kapitalizem in vse njega zle posledice. Le pogledjmo, če se zahteve kapitalizma ne vjemajo z zahtevami naših liberalcev.

Kapitalizem zahteva v verskem oziru absolutno brezversko državo, ločitev države od cerkve, pokončanje krščanstva in še posebno katoliške cerkve.

škega jezika. In pri tej brezbrzičnosti se izgubljajo duše slovanskih delavcev. Nihče se ne briga zanje. Če pa kdo hoče kaj storiti, se mu namigne, da ni varno in umestno, v teh razburjenih narodnostnih bojih kaj začeti. Stvar lahko čaka mirnejših časov! Tako je pri nas. O katoliška ideja, kje si?

Kako osramotijo tukajšni duhovni, ki so pa vrli narodnjaki — Nemci od nog do glave — (toda le »Nemci«, »Prusi« nočejo biti) naše nemške duhovne po krajih, kjer biva več narodnostij. Poljsko zna skoro vsak kaplan, kar sem jih spoznal. »Potrebno je«, mi je rekel kaplan Ostrop, »ker nobene noči ne bi mogel mirno prespati, ako bi mi vest očitala, da je po moji krivdi umrl kak Poljak nepreviden«. S kako unemo in pridnostjo je čital vsak večer slovenske molitve iz molitvenika za bolnike, ki je spisan v 10. jeziki! Vedno me je popraševal, kako se naglašata ali ona beseda itd. »Vsaj toliko bi se rad naučil, da bi mogel slovenskim bolnikom brati pravilno molitve; pri spovedi si bom pomagal s poljščino in nemščino in s slovenskim spovednim kazalom«. S kakim veseljem sem poslušal navdušenega nemškega duhovnika, ko je bral slovenske molitve! Da, pravi katoliški duhoven se

Vse to zahtevajo tudi slovenski liberalci.

V gospodarskem oziru zahteva kapitalizem ločitev političnega življenja od socialnega življenja glede na pridobivanje premoženja. Država naj ravna po znanem pravilu: »Laisser faire, laisser passer; le monde va de lui-même«, in naj pusti vsakemu prosto roko, da skrbi za se, kakor more. To more koristiti le kapitalizmu. Kapitalizmu je država nasproti proletarijatu le varuhinja kapitala, glede na liberalce pa je država le vsemogočnost kapitala. S krivičnimi postavami o volitvah je preskrbljeno, da dobiva vedno le liberalni kapitalizem državne vaje v roke. V dokaz naj nam služi število državnih in deželnih poslancev v našem veleposestvu. Vrh tega so države tudi radi svojih velikih dolgov odvisne od kapitala.

Poglejmo sedaj naše liberalce. Kolikokrat so že stavili zahtevo, naj se država ne vtika v socialno življenje! Kako strašen krik je bil v liberalnem taboru, ko je vlada dala nekaj stotakov v podporo naši kmetijski in obrtni organizaciji! Zakaj je liberalna stranka na Slovenskem nasprotna splošni volivni pravici, nasprotna podržavljenju premožkopov itd.? Zakaj je proti deželni zavarovalnici? Zakaj je naša liberalna stranka v deželnem zboru zvezana z lib. nemškimi veleposestniki?

Slovenska liberalna stranka je kapitalistična stranka. Tega nihče utajiti ne more.

Gorje narodu, če ta stranka v njem dobi nadvlado, Tisti dan, ko se bo reklo: »Slovenski narod je v svoji večini liberalen«, tisti dan je on nehal bivati. Zakaj povsodi, kjer zavladal liberalizem, zginejo, skoro bi rekel, vsi stanovi, in se ljudstvo deli le še v dva stanova; na eni strani stoji proletarijat, na drugi buržoazija, to so tisti, ki imajo denar. Proletarijat je zaradi svoje bede ne sposoben za kaj idealnega, buržoazija pa sploh ne pozna domovinske ljubezni. Če pride slovenski narod tako daleč, kje je kdo, ki bi ga rešil pogina?

Zato je boj zoper liberalizem sedaj najvažnejša naloga našega naroda. Zato na delo, kdor ima še kaj domovinske ljubezni!

Kina in velevlasti.

Pred Božičem so velevlasti storile prvi odločilni korak v kineškem vprašanju. Ameriške Zjedinjene države so konečno pritrdile pogojem ostalih držav, da se voditelji vstaje ne »smrtno«, ampak le »ostro« kaznujejo, in da države zasedejo Čili. Isti dan je starosta diplomatov v Pekinu princ Čing izročil skupno noto. Konec se glasi: »Dokler kineška vlada ne ugodí vsem pogojem, tako dolgo podpisani ne morejo umakniti svojih posadk iz Pekina in Čilija«. Nenavadno hitro je odgovoril kineški cesar. Že pred novim letom je princ Čing naznanil italijanskemu poslaniku, da je kineški cesar vsprejel pogoje.

S tem pa nikakor ni še zagotovljen mir v Kini. Obravnave se šele pričnó, kajti

ozira le na duše, ne pa na narodnost vernikov!

24. decembra sta bila kaplana cel dan v cerkvi. Postavljala sta jaslice. Pri kosilu smo se pogovarjali o božičnem drevesu in o jaslicah. Vsi smo obsojali božično drevesce. Izrodek je novodobne naprednosti, ki pa nima z vero nič opraviti. Novošegni ljudje v svojem materijalizmu ne morejo pojmiti kaj idealnega. Zato mora tudi novorojeni Jezusček prinesiti otrokom igrač, sladkarij itd. Značilno je, da so Jezusčka že odstavili, in le božični možiček (Weihnachtsmann) prinaša raznim protestantom in judom darila. Le radi daril naj bi se veselili otroci Jezusčka? Torej tudi tu hočete upejlati načelo, da človek toliko velja, kar plača?

Ne, ne. Tega ne smemo pustiti! Sv. Miklavž prinese pridnim otrokom, božje dete jih pa razveseljuje s svojim prihodom na zemljo. Jezus ni prinesel na zemljo nič materijalnega; pastirčki se mu prinesli darov. To nam pravijo jaslice. Mi moramo darovati Sinu božjemu.

»Podati hočem Ti srce
Preljubi Jezus moj!«,
to nam kličejo jaslice. »Kaj si mi prinesel?«, praša otrok božično drevesce. To je pač velik razloček!

kineška politika je znana. Le časa hočejo dobiti v nadi, da se spró velevlasti. Vprašanje pa je tudi, kdo je podpisal cesarjev odgovor. Ali je Kvang su sploh še vladar? Nedavno je krožila vest, da je cesarica vdova nekega mladiča proglasila cesarjem.

Preteklo je nad pet mesecev, preden so se diplomatje v načelu zjediniili o pogojih miru. In kineškega cesarja odgovor ima mnogo kljuk. Vsi kineški zastopniki pri vseh velevlah so dobili ob enem povelje, da izposlušajo posebne ugodnosti. Tako naj s število straž pri poslaništvih v Pekinu omeji, istotako naj se skrijejo straže ob železnicah, trdnjave naj se pač razorožó, a ne razrušijo itd. To so vprašanja, o katerih morejo velevlasti imeti različna mnenja in se posvetovati še tedne in mesece. Kineška vlada ni odklonila skupne note iz strahu pred tujimi topovi in brodovi, a tudi ni dala poročstva, da ugodí vsem pogojem. Kaj storé sedaj velevlasti?

Vsa mejnarodna politika je prešla v svetovno politiko. Ker Avstrija, Italija in Španija v istini ne zasledujejo svetovne politike, pri tem uprašnju tudi ne pridejo v poštev. Vsa novejša svetovna politika se suče okoli nadvlade na morju in novih pridobitvah v Aziji in Afriki. In tu se križajo koristi Anglije, Rusije, Francije, Nemčije Amerike in Japana. Te velevlasti igrajo prve vloge na svetovnem odru. Kjer pa je več tekmecev, nastanejo hitro nasprotja in osnove interesovanih skupin. Zgodovina zadnjih desetletij pa kaže, da si Rusija in Francija segata v roke, a na drugi strani vspešno hodita Nemčija in Anglija. Trodržavna zveza se ne razteza na svetovno politiko.

Jeziček na tehtnici sta sedaj Japan in Amerika. Ali pojdeti z Nemčijo in Anglijo, ali z Rusijo in Francijo? Li Hung-Čang in Čing si maneta roke, ker računata na razpor mej državami. Vsprejela sta skupno noto, da ob ugodnem trenutku pričneta mešetariti s posameznimi vladami. Kitajec obljubi, da zopet prekliče. To je znak kineškega značaja, umetnost kineške politike.

Sreča je še, da se evropske države izogibljejo resni vojski. Angleži imajo skrbi čez glavo z Buri. Rusija ima sicer ogromno armado, a pot do Kine je dolga in draga. Kina je danes druga Turčija, ki jo vzdržuje le nezaupnost in škodoželjnost velesil.

Glavno vprašanje glede Kine je: ali naj se razdeli ali ustanovi močna kitajska vlada. Kakor mačka okoli vrele kaše, hodijo diplomatje okoli kitajskega vprašanja. Govori in piše se vedno o koristih posameznih držav v Aziji. A nekatere države še danes niso na jasnem o svojih koristih. Oficielna Nemčija trdi, da ne išče novih naselbin, temveč hoče le Kino odpreti svetovni trgovini.

Angleško časopisje pa neti ogenj, da bi Nemčija zadela ob ruski odpor v Aziji. A ne gledé na težkoče je že vprašanje o kitajski odškodnini malone nerešljivo. Jasno je, da ima Kina plačati odškodnino, a ravno tako jasno, da nima s čim. Rusija v tem slučaju zavzema posebno stališče. »Novoje Vremja« pravi, da se mora povračilo prave škode ločiti od vojne odškodnine. Povračilo škode mora Kina izplačati, glede vojne odškodnine pa se bodo Rusi s Kitajci pobotali na svoj način.

Rusija ne preži po kitajski zemlji, a svojih mest ob Amuru ne more pustiti brez obrambe. Sicer ni jasno, ali imenovani list govori v imenu ruske vlade, vendar kriči angleško časopisje, da hoče Rusija izrabit zamotani položaj. Tudi v Nemčiji so nezaupni, ker kitajski poslanik v Peterburgu čisto obišče ruskega carja in njegovega ministra za vnanje posle. Vse to kaže, da kitajsko vprašanje ni še rešeno, ampak šele v začetku razvoja.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. januarja.

Baron Dipauli odklonil izvolitev.

Poročali smo, da je baron Dipauli na vprašanje, sprejme li kandidaturu v bolzansko-meranski kmečki skupini, odgovoril brzojavno v Bolzan in Meran, da z ozirom na oddano izjavo ne more ustreči želji svojih »mišljenikov. Vkljub temu je bil izvoljen v tej skupini z lepo večino. Izid volitve mu je vodstvo naznanilo brzojavno, a dobilo je

iz Monakovega, kjer biva sedaj radi neke očesne bolezni, naslednjo brzojavko: »Monakovo, 9. januv. ob 6. uri 30 min. — Že včeraj sem brzojavil iz svoje bolniške sobe v Meran in Bolzan, da sem sklenil, sedaj ne vsprejeti nobenega drugega mandata. Na naznanilo, da sem bil vkljub temu izvoljen, sem takoj odgovoril: Mož-beseda. Žrtvujem vse za svojo stranko, le ne svoje časti. Odklanjam brezpogojno mandat v kmečkih občinah. To je moj nepreklicni sklep. Prosim takojšnje objave. Josip baron Dipauli«. — Ta sklep sicer ni nikogar presenetil, komur je v spominu Dipaulijeva prva izjava, vendar je bil inarsikdo mnenja, da se mož uda volji na roda. Dipauli ni hotel prelomiti dane besede tembolj ker so ga kršč. soc. listi naravnost pozivali, da ne sme drugače postopati, kakor je obljubil. — Sedaj preostaja le še veleposestniška skupina, ker je Dipauli tedaj izjavil, da ne vsprejme mandata v kmečki in mestni skupini, ni pa omenil veleposestniške skupine in je torej še nekoliko nade, da se da konečno vendarle preprostiti.

Državnozbornske volitve. Včeraj so se vršile volitve v kmečki skupini na Koroskem, kjer je zmagal nemško-nacionalni terorizem in o katerih govorimo na drugem mestu, dalje v mestni skupini na Češkem in Moravskem, v trg. zbornici v Galiciji in Bukovini in dalmatinsko veleposestvo. Izvoljeni so dr. Stransky, nemški liberalce Klein, Mladočeh Kulp, nem. liberalce dr. Menger, Mladočeh dr. Herold, nem. radikalec dr. Bareuther, Mladočeh Spindler, kandidat nem. ljudske stranke dr. Prade, nemški liberalce dr. Funke, Mladočeha Schwarz in Belsky, dalje nem. liberalce dr. Gross, nemški radikalec pl. Pacher, Mladočeha Pantuček in dr. Ryba, nem. liberalce Hütner, Mladočeh dr. Kramar, nemški liberalce dr. Kinderman, Mladočehi Hořica, dr. Kurz, dr. Slama in Mastalka, nemški radikalec Hofer, Mladočeh dr. Hruby, kandidat nemške ljudske stranke dr. K. Chiari, nem. liberalce dr. Götz, Mladočeha dr. Zaczek in dr. Kaizl, nem. radikalec K. H. Wolf, Mladočeh vitez Placzek, nem. radikalec Berger, nem. liberalce dr. Pergelt, Mladočeh dr. Fořt proti dr. Baxi, nemški radikalec dr. Eisenkolb, nem. liber. dr. Nitsche, Mladočeh Kaftan, nemška liberalca d'Elvert in dr. Lecher, Mladočeh Sokol, konservativni Čeh princ Friderik Schwarzenberg, nemški radikalec Albrecht. — Ožje volitve se vrše v Žatcu mej liberalcem Schückerjem in nem. radikalcem Heroldom in v Tešinu mej nemškim radikalcem dr. Tschann-om in nem. liberalcem prof. Fournierom, obe 14. t. m., ter v okraju Mže danes mej nem. liberalcem Svobodo in nem. radikalcem dr. Schalkom. — V Zadru so izvolili veleposestniki deželnega poslanca dr. Zaffron-a, odvetnika v Korčuli, somišljenika hrvatsko-narodne stranke. — V Črnovicah je prodrl v trg. zbornici Rosenzweig. — Lvovska trg. zbornica je izvolila dosedanega poslanca Piepes-Poratynskega, krakovska dosedanega poslanca dr. Rapoport-a in zborn. v Brodyju dr. Kollischerja. — Danes je volivni dan druge vrste. Voli namreč največ mestnih skupin, mej temi tudi na Štajerskem, Goriškem, v Istri in Trstu.

Dosedanji izid državnozbornskih volitev. Do sinočnjega večera je bilo izvoljenih 235 poslancev in sicer: 30 Mladočehov, 39 Poljakov, 24 članov katol. ljudske stranke, 20 članov nem. ljudske stranke, 14 kršč. socialcev, 14 Schönererjancev, 11 katoliško narodnih Slovencev, 9 Hrvatov, 9 opozic. Poljakov, 9 soc. demokratov, 9 nem. liberalcev, 9 Italijanov, 6 čeških agrarcev, 5 Staro, 5 Mladorusinov, 5 čeških socialcev, 4 liber. Slovenci, ter po dva »bauernbündlerja«, lib. veleposestnika, češka katolika, Srba in divjaka in 3 Rumuni.

Vojska v Južni Afriki. Število Burov v kapski koloniji se znatno množi z vsakim dnem. Skupno s Holandci, ki so prestopili že v burski tabor, štejejo okoli 13.000 mož. Z vojnimi potrebščinami so dobro preoskrbljeni, posebno pa imajo na razpolago

zadostno število konj. Zahodni oddelek je že zasedel Clanwilliam, Hertzogov oddelek pa prodira proti Ceresu, kjer se oba združita in nadaljujeta prodiranje proti Kapstadtu. Dewet je na potu proti jugu in prevzame brčkone vrhovno vodstvo. Prvo delo bo pri kapstadtskih vodovodnih napravah na vrhu Tafelberga. Za ta načrt so sicer že zvedela oblastva in stražijo sedaj omenjeno napravo, a popolno varni le niso Angleži pred burškim naskokom. V Transvalu se general Delarey s 5000 možmi uspešno ustavlja napadom Clementsa in Pageta. Iz vsega, posebno pa iz najnovejših bojov, o katerih poroča Kitchener (glej brzojavko) in v katerih imajo Angleži tako občutne izgube, se razvidi, da se o Burih še ne more tako prezirljivo pisati, kakor store to neki podkupljivi listi.

Dopisi.

Iz Idrije, 10. jan. Lažnivost »Slovenskega Naroda«, oziroma njegovih dopisnikov se je zopet pokazala. Da ni bilo v Idriji štrajka — čujte — kdo je kriv? Zopet klerikalci! Ako bi pa bil štrajk, in bi ne bilo uspehov, kaj mislite, kdo bi jo bil zopet zasul? Pač klerikalci! Poslušajte, kako modruje o vzrokih, da ni bilo štrajka! »Zakaj to? Ali je bil mari štrajk samo agitacijsko sredstvo za »socijaliste« pri volitvah? Ali so se mari zbalisti tistih 100 klerikalcev, katere je dekan par ur pred štrajkom, po naročilu direkcije in vlade, odgovarjal od štrajka?

Socijalisti bi bili pač lahko vedeli, da klerikalec je vedno bil in bo vladni podrepnik, da direkciji podložni dekan, katehet e tutti quanti ne morejo, ne smejo delavcem svetovati kaj vladi nekoristnega, zlasti sedaj ne, ko jih je vlada pri volitvah z vsem aparatom podpirala! Pa kaj stori teh 100—200 klerikalnih mamelukov?

Treba pojasniti zgodovino tega dopisa. Ali bode štrajk, ali ga ne bo, razmotrivalo se je neprenehoma v raznih družbah skozi dalj časa. Da ne bo povoljnega uspeha imel mogoči štrajk, je bilo splošno prepričanje, bodisi »klerikalcev« kakor tudi »narodnih naprednjakov«. Neki napredni trgovec je želel, da bi delavci štrajkali, češ, »z mokratstvom je potem pri kraju, prvo, kar propade, bode pa konsum. Radoveden sem le«, dejal je, »kdo prevzame dedščino, — namreč delavstvo, ali se bode oklenilo kat. stranke, ali naprednjakov?«. »Kdo bode nastopil dedščino po soc. dem«, to so sedaj splošno študirali naši liberalci. To je tudi vzrok nesramnega in neumnega dopisa v »Narodu«.

Od kedaj je dekan direkciji podložen, s kakim aparatom je vlada podpirala katol. narodno stranko v Idriji? Mari niso uradniki prosto volili tudi dr. Ferjančiča? Kar so voditelji socijalistov govorili zadnji večer, ko so preje pripravili delavce na štrajk, to je dekan — ne po naročilu direkcije, ne po naročilu vlade, marveč ker ima vest — govoril ves čas, ko so se delavci pripravljali na štrajk. Pritiskal na delavce ni nihče — poučiti ga je krščanska dolžnost, slepiti ga, zapeljanega potem zlorabiti v strankarske namene, to pa je, kakor se vidi iz »Slov. Naroda«, narodno-napredno. Sicer pa prilagam nepristranski popis shoda dne 6. t. m., kakor ga je sestavil rudar, ki je bil navzoč:

Javni shod pri Schmeilerju za hišo dne 6. jan. 1901. Predsednik Jerab.

Čobal: Štrajk ni nikoli prepozno. Sedaj je posebno težko štrajkati; ministerstvo je dobro pripravljeno; utegnili bi odtegniti tudi drva, in tako bi ljudje tudi zmrzovali, ker je sredi zime. Svetuje deputacijo sestojčo iz delavcev, podpirali bi jo tudi soc. poslanci (klici: Nič več). Sklicuje se na svojo skušnjo; pravi, kako težko je potovati z odgonškim vozom, reče, da je to vže sam poskusil. (Nekateri se smejejo, sam pa prosi miru.) Pravi, da ministri ne gledajo na to, ali imajo ljudje jesti, ali ne. Pošljimo deputacijo, ker potem vidimo, ali ministerstvo nima resne volje pomagati. Kedor pa garantira za uspeh štrajka, naj nastopi, j a z n e.

Podobnik: Če nič nimamo, ne bomo nič izgubili.

Čobal: V nekem društvu tukaj (del. bralnem) se je menda sklenilo ne štrajkati. Zakaj jih noče tukaj nobeden vprašati po tem? Zgoditi se zna tukaj, kakor drugodi;

tudi krščanski socijalci dero za kapitalom; a z glavo skozi zid se ne more, odgovorna za neuspeh ne bode tukajšnja organizacija.

Andrej Kovač: Zadnjič (1. jan.) nas je bilo tukaj več, ko danes.

Rinaldo: Slišim o omahljivosti delavcev; g. dekan je rekel, da ovčice ne bodo štrajkale.

Pivk: Naj vsak dobro premisli tukajšnji položaj! (Govori z ozirom na gornje besede Rinaldove.) Nekdo pripoveduje, kako se v »Abendpost« hvali stanje tukajšnjih delavcev; našteva se mnogo večja plača, nego je v resnici.

Čobal zopet svetuje, odbrati tri može, kateri bi se v sporazumu s socijalističnimi poslanci pri ministerstvu potegovali za delavce, ker govornica beseda več izda, kakor pisana prošnja, na katero se minister posebno ne ozira. (Klici: Nič več prčenj!)

Večkrat se je dal predlog za deputacijo na glasovanje, pa je bil vselej, včasih enoglasno odklonjen.

Rinaldo: Dobro premislite, kaj delate!

Čobal svetuje, naj se štrajk predlaga iz vrste delavcev.

Reven svetuje štrajk.

Predsednik da štrajk na glasovanje. Roke dvigne velika večina, skoraj vsi.

Čobal izrazi, da je bilo glasovanje nepremišljeno, ker so se nekateri smejali, posebno žene se ne bodo smejale, ako ne bodo imele kaj v loncu devati; ob enem odklada odgovornost za morebitne slabe posledice štrajka.

Ivana Tušar: Vem za nekoga, ki je enkrat za štrajk hotel dvigniti roke in noge, v neki gostilni pa je izrazil, da je tudi za štrajk vpisan, pa štrajkal ne bode! Ali je to mož! Ne, baba, pri moji veri! (Ljudje ugovarjajo, drugi ji pritrujejo, predsednik jo pa podi)

Bonča Janez izjavlja, da del. bralno društvo ni sklenilo, da njega člani ne bodo štrajkali.

Rinaldo in Čobal svetujeta glasovanje za štrajk po listih, tudi Grablovič je za to, delavci pa kličejo: Saj smo že zapisani!

Neki govornik je opozarjal, da je le 900 delavcev vpisanih, kaj pa onih 300? »Se jih ne bojimo!« mu kličejo.

Zunanji govorniki so zatrjevali, da nimajo nikakega dobička, ali je štrajk, ali ga ni. Vendar pa bodo pomagali, kar je v njih moči, da se srečno izide. Opozarja se tudi delavstvo, naj se drži discipline, naj uboga nasvete svojih voditeljev, naj nikar ne prestopa zakona itd.

Primerjajte to poročilo rudarja in podlo notico v »Slov. Narodu«, za katero je vsaj vedel idrijski župan Lapajne, ker je bil v Ljubljani 8. januarja, ko je »Narod« ta napad prinesel. Brez ozira na onih 300 »mamelukov« so sklenili štrajk, kako pa, da vendar ni bilo stavke? Pozno v noč so socijalistični voditelji sklicali zaupne može v dvorano pri Schmeilerju in tam so jih prepričali, da je štrajk brezvspešen. Kdor je zvedel pravočasno, šel je zjutraj že na delo, popoldne pa vsi. Dekana, kateheta e tutti quanti nihče ni vprašal. Sram vas bodi pri »Narodu«! Da bi naprednjaki sploh ne zvedeli nikdar več resnice, so izbacili »Slovenca« iz štalnice, v kateri so udje tudi c. kr. uradniki. Tako nam vlada pomaga!

S Štajerskega, 9. jan. Minole volitve, ki so se tako ugodno vršile na Štajerskem, da je vsak narodnjak lahko vesel, vzbujajo vendarle v glavi nekega »naprednjaka«, ki niti naših sedanjih razmer ne pozna, mnogo nespametnih mislij, katere objavlja v 6. št. »Slov. Naroda«. Dotičnemu pisacu ni le dovolj, da po Kranjskem plaši in straši s svojim klerikalizmom, ampak ga vidi delati razpor tudi po Štajerskem. »Proti volji duhovnikov, se ne sme ničesar zgoditi«, to načelo je tako neumno, da ga na Štajerskem sploh še nihče ni imel v mislih. Tako globoko še štajerski Slovenci niso padli, kakor piše sam pravi, da bi pustili veljati tako načelo, ker je grozna budalost, ki jo bodo verjeli samo nekateri bralci »Slovenskega Naroda«.

Kar dotični pisac nadalje kvasi o volitvi za peto kurijo Maribor-Feldbah, kaže,

da je popolnoma slep za politične dogodke, ali pa tako neumen, da danes ne ve, kar se je pred kratkim zgodilo in pisalo. On pravi: »Tam je duhovščina postavila slovenskega kandidata, da je ljudstvo varala...«, slovenski kmetijski kandidat je moral odstopiti..., ne da bi se bil Morsey kakorkoli zavezal. Duhovništvo je komandiralo slovenske kmete, da morajo voliti njim sovražnega poslanca. Vse to je debela laž, kakoršno more pisati le »Slov. Narod«, ki ravno o štajerskih zadevah nič ne ve, pa mnogo kvasi in laže, da bi pošteno štajersko duhovščino spravil ob dobro ime.

Dokazi: Kandidat za peto kurijo Maribor-Feldbah se je postavil na zaupnem shodu, katerega so sklicali in vodili izvršni slovenski politiki posvetnega stanu. Kandidat Mlakar se je z baronom Morsejem zvednostjo odličnih posvetnih politikov pogodil v korist Slovencev, da ne z maga nemški nacionalc, naš zagrozen nasprotnik. O kaki duhovniški komandi tedaj niti govora ni, to je liberalna opravljivost.

Mi Štajerci imamo mnogo inteligence posvetnega stanu, ki v lepem sporazumljenju z duhovništvom rešuje tukajšnja volivna in druga politična vprašanja. Zato ne potrebujemo lažnjivih sanjarij pisacov »Slov. Naroda«, ki hoče dajati nauke, pa sam nič ne ve, nič ne razume. Naj torej te vrste politiki ne iščejo še na Štajerskem blamaže, ker jo imajo že na Kranjskem dovolj!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 11. januarja.

Mariborski knezoškof bode imel 13. t. m. slavnostni govor pri slovesni intronizaciji novoimenovanega kneza in nadškofa v Solnogradu, kamor se je premilostni danes odpeljal.

»Pranger«. Na »pranger« je dejal »Učiteljski Tovariš« gospoda Frana Jurkoviča, nadučitelja v Šmarju na Štajerskem. Njegovi največji pregrehi sta, da je razobesil papeževo zastavo in da ni liberalno volil! Častitamo, g. nadučitelj! Če Vas pes na cesti oblaja, pojdite mirno dalje! Pametna beseda proti njemu ne izda nič. Učitelje, ki imajo pogum prenašati napade katilinarčnih eksistenc, spoštujemo izredno.

Lukov »Pranger« pomotno kamnal. »Sl. Narod« je v dopisu, datiranjem s praznikom sv. Štefana, kamnal dva učitelja. Eden, čigar čevljem Luka ni vreden odvezavati jermen, iz stanovskega ponosa in iz ljubezni do sostanovnika niti ni volil somišljenika Šusteršiča. Drugi je oddal glasovnico, na katero je z višnjevim svinčnikom prav lepo zapisal Lukovo ime! — — Luka, kje je vaša hvaležnost!? Zakaj prezirate nje, ki se zavolj vas izpostavljajo posmehu? Ali hočete še več izgubiti?

Župnijo v Trbonjah na Štajerskem je dobil č. gospod žetalski kaplan Fr. Šaloven.

Umrl je v Livku tamošnji poštar in posestnik Andrej Hrast.

Slab apostol je bil ob volitvi Holendar iz Dvorske vasi. Celo pot proti volišču je hvalil Jelenca; pred volitvijo je prišel še v volišču najbližjo gostilno misijonarit. Uspeh je bil tolik, da je užaljen svoja volivna listka raztrgal pred volitvijo v čast Luku.

Ali liberalci sme biti mož beseda? Marsikdo vpraša, zakaj je cerkev na Brezjah brez klopi. Čest. predstojništvo je klopi že davno naročilo. Liberalni mizar iz Ljubnega je dal častno besedo, da delo izvrši do cerkvenega posvečenja. To je že davno minulo. Klopi so pa še vedno v Ljubnem. Ljubnčani, vaš podžupanski stolec mora biti res prijeten, ker vaš podžupan ne more toliko raz njega, da bi se trudnim romarjem na Brezjah pripravil sedežev.

Volitve na Koroškem. Pri volitvi v kmečkih občinah celovškega okraja je bilo oddanih 223 veljavnih glasov. Od teh je dobil 141 Anton Tscharrer, predsednik kmetijske družbe in pristaš nemške ljudske stranke. Slovenski kandidat Fr. Grafenauer je dobil 82 glasov. V beljaškem okraju je bilo oddanih 122 glasov. Izvoljen je s 76 glasovi Matij Orasch; kandidat nemške ljudske stranke Gregor Janich je

dobil 46 glasov. V šentviškem okraju je izvoljen dosedanjí poslanec Tschernigg s 155 glasovi. S špitalskim okraju je pri prvi volitvi dobil A. Wernisch 64 glasov, R. Pirker 62 in dr. Jos. Waldner 22. Pri ožji volitvi, ki se je takoj včeraj vršila, je bil izvoljen Wernisch s 83 glasovi. — Z največjim nasilstvom in brezobzirnim pritiskom so delali nasprotniki krščanskega in slovenskega prebivalstva. Krivični volivni red je v prvi vrsti vzrok, da koroški Slovenci nimajo nobenega zastopnika v državnem zboru.

Volitve na Goriškem. Danes se je vršila volitev v Gorici ter v furlanskih trgih. V tej skupini kandiduje zopet dr. Tuma. Seveda ni misliti, da bi bil v tej skupini izvoljen Slovenec. — Dne 18. t. m. bode volitev v goriškem veleposestvu. Jedini slovenski kandidat v tej skupini je Andrej Kocijančič, veleposestnik v Podgori.

Ljubljanske novice. Baraga za pr. Narodno napredni agitator Baraga, katerega bi »Narod« zadnjič rad naredil za »klerikalnega« agitatorja in ki je z okna »Mestnega Doma« na dan volitve upil »Zmaga je naša«, premišluje sedaj volilni boj pri ričetu. Baraga je kolarja Safeca udaril tako, da je sodišče Baragi priznalo nagrado 8dnevnega zapora ali 200 kron kazni. — Mrtvo so našli včeraj 47letno Pavlo Klemenčič, stanujočo v Hrenovih ulicah št. 10. Pogrešali so jo že dva dni in mislili, da je šla z doma. Včeraj je bila o tem obveščena policija, ki je našla njeno stanovanje zaklenjeno. Siloma so mogli v sobo, kjer so našli poleg postelje na tleh mrtvo Klemenčič. — Izgubil je nekdo na potu proti Kozelji srebrno žensko uro s pozlačeno verižico. Na Marijinem trgu je izgubil posestnik Fr. Keršmanec denarnico z dvema stotakoma, dvema desetakoma in jednim petakom.

Prva podružnica »Slomšekove zveze« se je osnovala v Idriji v četrtek dne 10. t. m. za idrijski okraj. Zborovanje se je lepo izvršilo. Pravih in podpornih članov se je oglasilo 30 že prvi dan. Podružnica si napravi lastno knjižnico. Dobrotnik je podaril v ta namen 50 kron. Napravljalo bode društvo tudi izlete s poučnim predavanjem in hospitacijami po okraju svojega delovanja.

Novo društvo. Pri Sv. Pavlu pri Preboldu se ustanavlja katol. izobraževalno društvo.

Nesreča na železnični progi. V sredo 9. t. m. povozil je vlak na prehodu pri Zalogu neznanega človeka; sodijo, da je iz Kresnic. Na prehodu sta se srečala dva vlaka — ponesrečenec pa je pazil samo na enega — in vlak mu je potrl vso glavo; udarjen je tudi nekoliko na roki in nogi. Prepeljali so ga v mrtvašnico k D. M. v Polje.

Gozdni požari v tržaški okolici. Dne 9. t. mes. je zopet nastal iz neznanih vzrokov požar v občinskem gozdu pri Bazovici ter je uničil kakih 15.000 kvadratnih metrov novega nasada. Okolu 4000 mladih dreves je zgorelo, 5000 so jih pri gašenju poškodovali. Mestni gasilci in okoličani so pogasili ogenj.

Nova nemška šola v Pulju. »Naša Sloga« poroča, da hoče vlada za ustanovitve nove nemške šole v Pulju izdati 100.000 kron. Za slovenske in hrvatske šole v Istri pa ima vlada prazno pest.

Orožniki na Kranjskem. Pri štabu so: 1 podpolkovnik, 1 nadporočnik kot pribočnik, 1 stotnik-računovodja, 2 nadstražnika, 1 pisarniški sluga; pri dopolnilnem oddelku 2 nadstražnika; v službi: 1 stotnik, 2 nadporočnika, 11 nadstražnikov, 87 postajevodij, 242 orožnikov. Vseh postaj je 90.

Zadružni instruktorji. Pred dvema letoma so v Avstriji vpeljali obrtne zadružne instruktore. V letošnjem državnem proračunu je višja svota, da se po vseh deželah namestijo taki instruktorji.

Lovska sreča. Kakor se poroča, je grof Alfred Khevenhüller minoli teden na Gorenjskem v dobri pol uri ustrelil 7 divjih koz.

Visoka starost. V Omsici, okraj Gračac, živi 117 let stara Sava Čalič. Telesno je jako slaba, a sliši in vidi še dobro. — V Osieku živi žena Lechner, ki je stara 100 let in 8 mesecev.

Z Reke. Kaj se vse tukaj ne izve o volitvi v Pulju! Te dni se je vozil neki tukajšnji človek po železnici v Reko. V vagonu je kakih dvanajst Rečanov. Vpraša jih, kje da so bli. V Pulju, je odgovor. Po kakšnem pravilu? Volit smo šli? O, volit — saj niste tamkajšnji. — E, zakaj bi pa ne šli, saj ni zastoj — bil je odgovor, — reklo se nam je, da naj glasujemo pod povedanimi nam imeni — in šlo je. — Tako se delajo volitve. — Zima je še precej ponehala; a huda je bila za naš kraj, — 7 R, in to z burjo, to je občutljivo. Že dolgo let ni bilo tako.

Teorija in praksa. Znano je, da so soc. demokrati proti indirektnim davkom. V bavarskem mestu Fürth dosegli so soc. demokratje večino v občinskem zastopu in vsakdo bi sedaj pričakoval, da soc. demokrati mestne indirektno davke ondi odpravijo. A kaj še! Soc. demokratski poslanec Segitz iz Fürtha je dejal, da je teoretično odprava indirektnih davkov prav lepa, za mestno občino pa bi ne bila praktična in zato socijalnodemokratska večina v Fürthu ostane pri indirektnih davkih. Tako je grojenje socijalnih demokratov proti indirektnim davkom!

Od raznih krajev. Zeppelinov zrakoplov. Nade, s katerimi se je spremljal pojav Zeppelinovega zrakoplova, so znatno omajane. Družba, katere namen je bil spopolniti ta zrakoplov, je likvidirala. — Budimpeštanski pivopivec skor ne bodo mogli piti budimpeštanskega piva po gostilnah, ako budimpeštanske pivovarne vstrajajo pri svojem sklepu, da ceno piva podraže pri hektolitru za 1 gld. Gostilničarji ogerskega glavnega mesta so sklenili, da sicer ne točijo nič več budimpeštansko pivo. — Župan morilec. Beligradska »Zakonitost« javlja, da so v obč. zaporu dobili mrtvega nekega Stanislava Todoroviča. Splošno se je sodilo, da se je mož sam usmrtil, a obdukcija je dokazala, da je v obč. zaporu umrl nasilne smrti. Preiskava je dokazala, da je ujetnika župan toliko časa pretepal, da je pod udarci izdihnil dušo. Župana so zaprli. — Napovedana zdravniška stavka. Zdravniki lvovske bolnice so pričeli dne 10. t. m. stavkati, ker se jim ne zboljša plača.

Telefonska in brzojavna poročila.

Šoštanj, 11. jan. Oddanih 81 glasov. Dr. Dečko dobil 53, dr. Pommer 28 glasov. Slava zavednim Šoštanjčanom!

Kozje, 11. jan. Dečko 38, Pommer 19 glasov. Deset naših volivcev z velikimi svotami za Pommerja kupljenih. Ovadba vložena.

Celje, 11. jan. Dečko dobil 642 glasov, Pomer 725.

Dunaj, 11. januarja. V vladnih krogih se govori, da bo državni zbor sklican v sredo dne 30. januarja.

Dunaj, 11. jan. »Reichspost« ve poročati, da vstopijo češki agrarci v mladočeški klub, kar pa ni posebno verjetno.

Dunaj, 11. januarja. Ožja volitev v Zwettlu mej Eichhornom in Kittingerjem se vrši danes, v Brucku ob Litvi pa jutri mej Huberjem in Kernom.

Dunaj, 11. jan. Nemški radikaleci imajo po včerajšnji volitvi nad dvajset mandatov. K. H. Wolf je dobil sedaj 800 glasov večine, l. 1897 le jeden glas.

Dunaj, 11. jan. (C. B.) Iz Faramana se brzojavlja: Danes zjutraj ob 8. uri smo dovedli na suho vse osebje utopljenega parnika »Russie«. Nobeden se ni ponesrečil.

Trst, 11. januarja. Gozdni požar na Krasu je pregledala pogodbovalna komisija in dognala, da je bil požar zaneten od človeške roke. Sodišče išče zločince. Včeraj se je zopet gozd vnel med Svetim Jožefom in Bazovico. Dve uri so se trudili gasilci, da so požar omejili. Doslej je zgorelo 4000 smrek.

Bruck ob Litavi, 11. januarja. Walz od nemške ljudske stranke je izvoljen.

Lino, 11. jan. Pri današnjih mestnih volitvah je katoliško - ljudska stranka izgubila en mandat.

Meran, 11. jan. Šla je deputacija tirolskih volivcev k brixenskemu škofu, naj ona nagovarja Dipaulija, da sprejme izvolitev. Dva volivca sta tudi odpotovala v Monakovo, kjer stanuje sedaj Dipauli, ga k temu nagovarjat. »Neue Tiroler Stimmen« izrekajo nado, da Dipauli vendar sprejme mandat. Današnji »Vaterland« piše v istem smislu, da bo Dipauli sprejel to častno službo.

Praga, 11. jan. Vodja češko - narodnih delavcev urednik Klofač, ki je dobil v peti skupini dva mandata, je odložil onega v okraju Kladno, ki je bil poprej v oblasti soc. demokratov. — Propadli češki kandidat Janda kandiduje sedaj v trgov. zbornici.

Vratislava, 11. jan. V Šleziji je bil včeraj po noči potres.

Budimpešta, 11. jan. Državni poslanec, član obč. sveta in izdajatelj lista »Budapesti Hilap« Karol Legradi je očitil mestnim uradnikom velike defraudacije. Toži ga občinski svet.

Budimpešta, 11. januv. »Pester Lloyd« poroča iz Berolina, da se tam ne boje rusko kitajske pogodbe glede Mandžurije. Ruski poslanik je baje dal pomirjevalno izjavo.

Monakovo, 11. jan. Baron Dipauli je rekel nekemu časnikarju, da ga tako boli nevhvaležnost njegovega dosedanjega volivnega okraja in se mu tako studi sedanjí politični razvoj v Avstriji, da se popolnoma odpove javnemu življenju in hoče živeti kot zasebnik.

Carigrad, 10. januarja. Po noči je umrla tu jedna oseba za kugo.

Dunaj, 11. januarja. O kugi v Carigradu je rekel dvorni svetnik Weichselbaum, da je vprašanje, ali je slučaj kuge le posamezen, ker se v mestu kuga čestokrat ponavlja. Najbrže je prinešena iz Smirne, kjer je v zadnjem času več oseb zbolelo za kugo. Za Avstrijo zdaj še ni nevarnosti. Na Dunaju bodo carigradske tuje zdravniško preiskovali. V Trstu se bodo vse carigradske ladje podvrgle karanteni. Najvišji zdravstveni svet se danes posvetuje o kugi.

Petrograd, 11. jan. Bolezen ruskega carja je influenza.

Petrograd, 11. jan. Radi velikih zametov je blizu Odese obtičalo v snegu pet osebnih vlakov. 200 oseb je v ne-

varnosti. Odposlah so 4000 vojakov in delavcev, da rešijo vlake iz snega.

Rim, 11. jan. Hud mraz je v vsej deželi med Neapoljem in Benetkami. Po mestih zmrzujejo vodovodne cevi.

Berolin, 11. januarja. »Evangeliska zveza«, ki vodi protirimsko agitacijo, je imela svoj občni zbor, pri katerem se je poročalo, da je za luteransko agitacijo v Avstriji izdala zadnje tedne 5500 mark, od katerih je šlo 4000 na Češko.

Pariz, 11. januv. Predsednik Deschanel je dejal v govoru, s katerim je prevzel predsedstvo, mej drugim to-le: Pričetek novega stoletja nam napoveduje velike prekucije v Evropi. Potrebno je, da so jedini vsi Francozi, potrebna jim je zdržnost v polemiki, več tolerance in spoštovanja do prepričanja nasprotnika, potrebna je delavna diplomacija, ki naj se opira na močno, jedino in spoštovano armado ter na skrbno urejene finance.

London, 11. jan. V Ameriki je velika epidemija influence. Zbolel je tudi dunajski skladatelj Eduard Strauss v Mexiki.

London, 11. jan. Dewet je prišel v Kapsko kolonijo, da sam vodi ustajo proti Angležem.

London, 11. jan. Lord Kitchener brzojavlja iz Pretorije 9. t. m.: V noči 7. t. mes. so ob gosti megli napadli Buri istodobno vse angleške straže v Belfastu, Wunderfonteinu, Nooitgedachtu, Wyldfonteinu in Panu. Še le po dolgem in vročem boju so naši odbili napade. Na angleški strani je 21 ubitih, mej temi neki stotnik, in 61 ranjenih, mej temi 3 častniki. Buri imajo 24 (?) ubitih. — Severno od Krügersdorpa so Buri pod poveljstvom Beyerjevim napadli angleški train. Napad so Angleži odbili. Buri imajo 11 (?) ubitih, Angleži 4 ranjene.

London, 11. jan. Reut. urad javlja iz Paketbergroada: Angleške čete so zasedle gorske prelaze, da zapro pot proti jugu prodirajočima burskima oddelkom. — Iz Richmonda javljajo: Buri so ujeli angleško patroljo. Padla sta dva Bura, jeden je ranjen, 40 konj ugrabljenih (?)

London, 11. jan. Angleži so gotovi zmage, a pričakujejo, da bo boj v Afriki trajal še nekaj mesecev. Skrbi jih posebno ustaja v kapski koloniji. Kitchener rabi zopet 25.000 mož pomoči, da zmaga ustajo. Konzuli delajo priprave za varstvo tujcev, če se proglasi bojno pravo. Pri Paketbergroadu so Buri zasedli gorske prelaze z dvema oddelkoma. Angleži jim gredo nasproti. Holandci v tem kraju so mirni. Buri so ujeli angleško patroljo 5 mož. Angleži jih zasledujejo ter so jim dva moža umorili.

Berolin, 11. jan. Ker so vsi pomisleki kitajskega dvora zoper pogoje velevalisti odstranjeni, se more pričakovati, da bosta princa Čing in Li-Hung-Čang podpisala zapisnik, ki izraža sprejem mirovnih pogojev. Pričakuje se, da se dvor kmalu vrne.

London, 11. jan. Združene velevalisti bodo kmalu ustavile vojsko. Grof Waldersee utegne koncem marca meseca se vrniti v Evropo.

Frankobrod, 11. januv. Oboroženi Kitajci plenijo v pokrajini Čili.

Cena žitu na dunajski borzi
dné 10. januarja 1901
Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad . . .	K 7.84 do K 7.85
Rž za pomlad . . .	» 7.74 » » 7.75
Turšica za maj junij /01 »	» 5.28 » » 5.29
Oves za pomlad . . .	» 6.33 » » 6.34

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 306 2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Podoba v noči
10. 9. uveč	744.0	-7.4	sl. svzh.	oblač.	
11. 2. zjut.	743.6	-8.8	sl. jzah.	oblačno	0.0
12. popol.	732.8	-8.5	sl. vzhjvzh	jasno	
Srednja včerajšnja temperatura -7.6					normale: -2.7°

Poslano.

Gospodu Ivanu Hočevanju, vodji postaje v Ortneku.

V dopisu iz Vel. Lašč je prinesel »Slov. Narod« v svoji 6. šte. vest, da jo je moral podpisani — citiram doslovno — »brez voznega lista odkuriti proti Ribnici, ker svojega maziljenega tilnika še toliko ni hotel upogniti, da bi g. načelniku povedal, da se hoče odpeljati tudi on«. — Ker je Vaš velikolaški zagovornik mojo osebo s to zadevo spravil v javnost, obračam se tudi javno do Vas. Iстина je, da sem se moral dné 2. t. m. popoldne brez vozovnice odpeljati v Ribnico, dasi sem čakal dolgo časa na vlak v čakališču in na Vas — za kar so priče —, a Vi ste se sprehajali po peronu, in ob blagajni ves čas ni bilo nikogar. Čakal sem par dni, da se mi pismo opravičite, na kar Vas je izvestno opomnil tudi g. Lutman, postajenačelnik v Ribnici. Potrpel bi bil za svojo osebo z Vami, kot že mnogokrat. Danes pa javno zahtevam od Vas zadoščenja in izjave: Se li hočete opravičiti, ali se strinjate s trditvijo Vašega velikolaškega zagovornika, da ima petujoče občinstvo klanjati svoje maziljene in nemaziljene tilnike pred vodjem železn. postaje ter istega k vršenju službene dolžnosti še le iskati in klicati? In kako ste dan potem o moji potrpežljivosti še smešče govorili v gostilni!

Jednako zahtevam od Vas kot od uslužbenca c. kr. drž. železnice pojasnila, s kakim namenom in v kako svrhu ste na Poljanah v gostilni govorili besede, katere omenja »Slovenec« z dné 5. t. m., zakaj ste svoje službene dolžnosti strinjali z mojo osebo zahtevajoč od mene dovoljenja, da smete blago naložiti? Vaš zagovornik v »Sl. Narodu« pravi, da ste se navadili glasno in razločno govoriti. Odgovorite tudi na stavljena vprašanja razločno in jasno — brez vizirja.

V Vel. Poljanah, 10. jan. 1901.

Josip Vole,
župnik Poljanski.

Plinati osečki za snaženje parketnih tal dobé se pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskanske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 228 24 11-6

Razglas. 18 1-1

Krajni šolski svet v št. Jakobu ob Savi namerava zgraditi šolsko poslopje za enorazredno solo. V ta namen se je odločil razpisati

javno dražbo.

Zidarsko, tesarsko in mizarsko delo, oziroma vsa zraven spadajoča dela znašajo 1.471 K 92 h. Pismene ponudbe so vložiti do 20. januarja t. l. ob 2. uri popoldne s 5% vadijem vred. Načrti in pogoji so na vpogled pri načelniku kraj. šolskega sveta g. Jerneju Grad v Dragomelju.

Na prodaj sta

2 križeva pota

jeden za gld. 65.—, drugi za gld. 250.— pri 16 12-2

FR. TOMAN-u, podobarju in poslatarju v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1.

Dunajska borza.

Dne 11. januarja.		20 mark	23.52	Dunavske vravnave posojilo l. 1878	106.50	Salmove srečke, 40 gld.	179.—
Skupni državni dolg v notih		20 frankov (napoleonador)	19.16	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	93.75	St. Genois srečke, 40 gld.	201.—
Skupni državni dolg v srebru		Italijanski bankovci	90.75	Priporitne obveznice državne železnice	429.—	Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
Avstrijska zlata renta 4%		C. kr. cekini	11.37	» » južne železnice 3%	338.20	Ljubljanske srečke	58.—
Avstrijska krona renta 4% 200 kron				» » južne železnice 5%	120.50	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	269.50
Ogerska zlata renta 4%				» » dolenskih železnic 4%	99.50	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6212.—
Ogerska krona renta 4% 200				Kreditne srečke, 100 gld.	388.50	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	829.—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.				4% srečke dunav. parobr. družbo, 100 gld.	258.—	Akcije južne železnice, 200 gld. st.	108.—
Kreditne delnice, 160 gld.				Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	47.—	Splošna avstrijska stavbinska družba	145.—
London vista				Ogerskega	22.50	Montanska družba avstr. plan.	429.50
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	13.75	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	440.—
				Rudolfove srečke, 10 gld.	59.—	Papirnih rubljev 100	253.75

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnili vseh gospodarskih in finančnih stvarca, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Ivan Rakeovec.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.